

O czym mówią prawnicy, mówiąc o podmiotowości

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2015

O czym mówią prawnicy,
mówiąc o podmiotowości

Pamięci Ani Musiał

NR 3354

O czym mówią prawnicy, mówiąc o podmiotowości

pod redakcją
Agnieszki Bielskiej-Brodziak

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2015

Redaktor serii: Prawo
Andrzej Matan

Recenzent
Bartosz Wojciechowski

Spis treści

O czym mówią prawnicy, mówiąc o podmiotowości? Wprowadzenie (A. Bielska-Brodziak).	7
--	---

Część pierwsza

Podmiotowość z perspektywy teorii prawa — proces tworzenia i stosowania prawa

Tomasz Pietrzykowski	
Podmiotowość prawna — ujęcie teoretyczne	15
Agnieszka Bielska-Brodziak	
Podmioty w dyskursie interpretacyjnym — motywacja, interes a wybór rezultatu	31
Lidia Rodak	
Racjonalny czyli męski? Kategoria podmiotowości w dyskursie prawnym z punktu widzenia feministycznej jurysprudencji	60
Sławomir Tkacz	
O tym, czy nauka jest podmiotem tworzącym prawo	74
Mateusz Zeifert	
Podmiotowość zaklęta w języku — analiza podmiotu w strukturze składniowej zdań języka prawnego	97
Konrad Kobylński	
Podmiotowość w dyskursie z perspektywy pragmatycznej. Na przykładzie implikatur konwersacyjnych	116

Część druga
Podmiotowość z perspektywy dogmatyk prawnych

Mariusz Jagielski	
Podmioty w prawach człowieka	139
Katarzyna Grotkowska	
(Nie)paternalistyczna ochrona podmiotowości konsumenta?	154
Marlena Jankowska	
Podmiotowość prawna sztucznej inteligencji?	171
Grzegorz Gorczyński	
Z problematyki uznania zagranicznej osoby prawnej	197
Karolina Paluszek	
Przedsiębiorstwo jako podmiot prawa konkurencji — analiza pojęcia na gruncie przepisów traktatowych UE	224
Anna Lichosik, Rafał Blicharz	
„Podwójna osobowość” funduszy inwestycyjnych	249
Katarzyna Pokryszka	
Podmiotowość prawna spółki europejskiej (wybrane zagadnienia proceduralne)	272
Piotr Pinior	
Status spółki akcyjnej przed rejestracją	296
Andrzej Matan	
Podmiotowość prawna w sferze prawa administracyjnego (w poszukiwaniu kryteriów jej ustalania)	318
Joanna Jagoda	
Podmiotowość prawna jednostek samorządu terytorialnego	339
Michał Kania	
Publiczne prawa podmiotowe w kontekście realizacji przez administrację publiczną norm zadaniowych	355
Aleksandra Wentkowska	
Jaka podmiotowość instytucji kontrolnych policji? Rys porównawczy	382
Tomasz Szczygieł	
Pozycja procesowa oskarżyciela publicznego jako podmiotu praw i obowiązków procesowych w wojskowym postępowaniu karnym w Polsce okresu międzywojennego	400
Noty o autorach	417

O czym mówią prawnicy, mówiąc o podmiotowości?

Wprowadzenie

Prawo wypracowało szereg własnych pojęć — rozumieją je ci, którzy należą do prawniczej wspólnoty. Ale czy rzeczywiście jest tak, że prawnicy rozumieją prawników? I co to właściwie znaczy? Postawione pytanie jest w istocie jedynie węższą formułą ogólnego pytania o istotę komunikacji: jaki obraz danego pojęcia, na ile pełne jego konotacje i treść konstruujemy, kiedy to pojęcie słyszymy?

Młodzi prawnicy uczą się terminów prawnych, wypełniając je na studiach treścią, za każdym razem jednak w jakimś określonym, wąskim kontekście, wyznaczonym przez ramy przedmiotu. Po egzaminie przechodzą do nowych dogmatyk, w różnym stopniu łącząc z nową wiedzą wiedzę pozyskaną wcześniej. Z całą pewnością w toku studiów brakuje czasu, aby porównywać wiedzę z rozmaitych dziedzin. Po ukończeniu uniwersytetu prawnicy kontynuują specjalizację, wybierając któryś z prawniczych zawodów. Na tym etapie rozwój oznacza również raczej przemierzanie sieci wąskich korytarzy niż pływanie w oceanie, w którym swobodnie mieszają się, wymieniają i mogą być porównywane różne znaczenia tego samego słowa. Ograniczenie czasowe — jedna z ważniejszych determinant prawniczego planu działania — stoi na straży szybkiego i skoncentrowanego na określonym celu postępowania. Prawniczne zawody, choć wykonywane przez ludzi wysoko wykształconych, z całą pewnością nie stwarzają dogodnych warunków dla szerokiej, nieograniczonej refleksji. Również środowiska akademickie to świat podzielony na dogmatyki, z których każda jest zazdrosną i wymagającą całkowitego oddania. W rezultacie uprawianie nauki to także wybór wąskiej specjalizacji i skupienie na niej uwagi. Wszyscy marzymy

o interdyscyplinarnym dyskursie, jednak w praktyce marzenie to staje się trudne do realizacji.

Rzadko więc nadarza się okazja, aby na jakąś prawną kategorię pojęciową spojrzeć szerzej niż w odniesieniu do wąskiej dziedziny, w obszarze której dokonujemy analizy (zdając egzamin, pracując w określonej przestrzeni zawodowej czy prowadząc badania naukowe). Niniejsza publikacja ma być inspiracją dla takiego właśnie, szerokiego spojrzenia. Staje się ono możliwe dzięki temu, że książka jest zbiorem tekstów przedstawiających różne perspektywy naukowe, a zaprezentowane punkty widzenia — choć odnoszą się do tego samego terminu — pochodzą z odległych od siebie dyscyplin prawnych.

„Podmiotowość”, „podmiot” to jedne z bardziej fascynujących terminów języka. W języku potocznym „podmiot” ma wiele znaczeń¹. Co ciekawe, znaczenia te nie pochodzą pierwotnie z wiedzy potocznej (nie są objaśniane przez język potoczny), lecz są konstruowane przez wiedzę specjalistyczną: gramatykę, filozofię, prawo, psychologię. Już ta obserwacja ukazuje bogactwo zamknięte w tym terminie. Okazuje się jednak dalej, że także prawne znaczenie tego terminu jest wewnętrznie różnorodne, pojemne i wieloznaczne, albowiem terminy „podmiot”, „podmiotowość” to zaskakująca liczba różnorodnych desygnatów.

Co mówią prawnicy, kiedy mówią o podmiotowości? Odpowiedź na to pytanie zmienia się wyraźnie w zależności od przyjętej perspektywy.

Pierwsza narzucająca się intuicja podpowiada, by traktować podmiotowość jako instytucję prawa cywilnego. Dla większości prawników termin „podmiotowość” kojarzy się zapewne z częścią ogólną Kodeksu cywilnego. Ale czy to wszystko? Jan Kowalski w realnym świecie jest jedną osobą, lecz przecież w świecie prawa będzie występował w niezliczonej liczbie wcieleń. Świat prawa to jeden z naszych „światów możliwych” — zaludniony znacznie gęściej niż ten, którego doświadczamy potocznie. Profesor T. Gizbert-Studnicki opisuje ten fenomen następującymi słowami: „Mieszkańcami świata prawnego nie są ludzie, lecz podmioty prawa [...]. Różne gałęzie prawa przyznają podmiotowość, a więc bytowanie w tym świecie, rozmaitym tworom. Są wśród nich: dla prawa cywilnego — osoby prawne i osoby fizyczne, dla procedury administracyjnej — organy administracji i strony, dla prawa finansowego — podatnicy, płatnicy itp. Podmiotowość prawa nie może być przy tym uznana za specyficznie prawną kwalifikację pojedynczych osób lub zespołów ludzkich, gdyż, przynajmniej w niektórych gałęziach prawa, podmiotowość może także przysługiwać tworom niemającym

¹ Podmiot: 1. »nadrzędna część zdania nazywająca osobę, rzecz lub zjawisko, o którym się w zdaniu orzeka«; 2. »osoba aktywna, uczestnicząca w czymś«; 3. *filoz.* »umysł poznawczy w przeciwieństwie do przedmiotu, który jest poznawany«; 4. »osoba fizyczna lub prawna mogąca mieć prawa i obowiązki«. Tak w: <http://sjp.pwn.pl>

substratu ludzkiego [...] Świat prawny jest przy tym zaludniony gęściej niż świat doświadczenia potocznego, gdyż ten sam człowiek z punktu widzenia różnych tekstów prawnych może być odmiennego rodzaju podmiotem. Dana osoba jest w świecie prawnym kimś innym (innego rodzaju podmiotem) wtedy, gdy występuje jako kontrahent umowy sprzedaży, jako pracownik zakładu pracy, jako prezes stowarzyszenia, jako wyborca, jako świadek w sądzie².

Ten niemal literacki opis ukazuje ważną, lecz umykającą na co dzień kwestię — być podmiotem to w istocie rzeczy posiadać każdorazowo inny zakres cech, uprawnień, obowiązków. Podmiotowość wiąże się za każdym razem z innym obrazem i inną wiedzą — wielowiekową, potężną dyscypliną dogmatyki karnej, cywilnej, administratywistycznej, prawa pracy, prawa gospodarczego, finansowego, podatkowego itp. To także, w zależności od przypadku, odmienne spojrzenie na podmiot, często wymykające się prawniczej intuicji, czego dobrym przykładem wydaje się podmiotowość w prawach człowieka. Już samo to stawia kwestie komparatystycznego oglądu podmiotowości w atrakcyjnym świetle.

Do tego dodajmy obserwację, że żyjemy w czasach, w których na niespotykaną skalę rozwijają się nauki przyrodnicze. To zaś sprawia, że np. kategoria podmiotowości osoby fizycznej musi się zmierzyć z problemami z obszaru początku życia, jak i z obszaru identyfikacji płciowej. Postęp technologiczny umożliwia myślenie w kategoriach, które jeszcze 100 lat temu przychodziły do głów jedynie pisarzom opowiadań fantastycznych. Stąd kategoria podmiot — osoba fizyczna staje się w świetle wciąż nowych faktów naukowych obiektem dyskusji i zwątpienia „w wyjątkowość człowieka odgradzającą go od wszelkich innych istot nieprzekraczalną granicą”³. To zaś powoduje, że z coraz większym trudem daje się wyjaśnić, a w konsekwencji utrzymać, całkowicie niejasny status prawny zwierząt, w szczególności tych, o których „ponad wszelką rozsądną wątpliwość wiadomo już, że są zdolne nie tylko do odczuwania bólu i emocji, świadomego przeżywania świata, samoświadomości, umiejętności planowania złożonych wieloetapowych przedsięwzięć, posługiwania się narzędziami i wytwarzania ich, rozmaitych form komunikacji, a także tworzenia rudymenarnych przejawów kultury, moralności i relacji normatywnych”⁴.

Kategoria podmiotu — osoby fizycznej, wiąże się także z wyzwaniem, jakie przed prawem stawia problem możliwości tworzenia hybryd, chimer ludzko-zwierzęcych, zmuszający do rewizji myślenia o „czystej przynależ-

² T. GIZBERT-STADNICKI: *Język prawny a obraz świata*. W: *Prawo w zmieniającym się społeczeństwie. Księga Jubileuszowa Profesor Marii Boruckiej-Arctowej*. Red. G. SKĄPSKA, J. CZAPSKA, K. DANIEL, J. GÓRSKI, K. PAŁECKI. Kraków 1992, s. 154–155.

³ T. PIETRZYKOWSKI: *Podmiotowość prawna — uwagi teoretyczne* [w tym tomie, s. 27].

⁴ *Ibidem*, s. 27–28.

ności gatunkowej”, a także technologiczne osiągnięcia w zakresie cyborgizacji ciała ludzkiego. Stąd już tylko mały krok do innego zagadnienia, które wynika z rozwoju współczesnych technologii i wymaga dyskursu prawnego – problematyki podmiotowości prawnej sztucznej inteligencji.

Osoby prawne to inna kategoria, ukazująca szerokie spektrum niezwykle ciekawych zagadnień. Dogmatyki, które badają podmiotowość osób prawnych muszą mierzyć się z nowymi wyzwaniem – przykładowo warto wspomnieć o problemach związanych z coraz bardziej złożonym rynkiem, nowymi formułami aktywności gospodarczej, obrotem instrumentami finansowymi, powstawaniem nowych form wymiany i alokacji dóbr czy globalizacją tych możliwości.

Wreszcie podmiotowość to także specyficzny i ważny świat mieszkańców tworzenia prawa i jego stosowania. Wśród podmiotów – interpretatorów, znajdujemy różniących się interesami obywateli, ich pełnomocników, organy podejmujące decyzje w sprawie, w tym sądy, oraz przedstawiciele nauki. Podmioty te korzystają ze specyficznych narzędzi i komunikują się wedle specyficznych reguł „gry”.

Konkludując, zawody prawnicze cechuje wysoka, wąska specjalizacja, zaś prawnicy zazwyczaj nie wychodzą poza swoją dziedzinę i komunikując się „na zewnątrz” tożsamą aparaturą pojęciową, mówią w istocie rzeczy o różnych bytach. Zatem rozmawiając z przedstawicielami innej prawniczej dyscypliny, używając tego samego terminu, możemy mieć na myśli całkiem różne znaczenia. Ideą publikacji, którą oddajemy do rąk Czytelników, jest ukazanie tej właśnie charakterystyki prawniczego dyskursu i pokazanie, że kiedy ja mówię: „podmiot”, „podmiotowość”, wyobraźnia mojego rozmówcy może przywołać odmienny od mojego konstrukt.

Publikacja jest kontynuacją pracy badawczej zapoczątkowanej udziałem pracowników Katedry Teorii i Filozofii Prawa w XXVI Światowym Kongresie IVR, który odbył się w lipcu 2013 roku w Belo Horizonte w Brazylii i poświęcony był tematyce *Human Rights, Democracy, Rule of Law and Contemporary Challenges in Complex Societies*. Jednym z głównych nurtów dyskusji była właśnie podmiotowość. Uczestnictwo w kongresie umożliwiło zbudowanie perspektywy zewnętrznej, powstałej na bazie wypowiedzi teoretyków prawa z różnych stron świata. W konsekwencji, po powrocie pojawiła się idea zbudowania perspektywy wewnętrznej – połączenia impresji na temat podmiotowości, zarysowanych przez akademików z jednego uniwersytetu. W ten oto sposób, niniejsza publikacja – będąca owocem wspólnego naukowego wysiłku pracowników Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego – stanowi zwieńczenie kolejnego etapu prac nad podmiotowością. Zbiór podzielony jest na dwie części: podmiotowość z perspektywy teorii prawa (tworzenia i stosowania prawa) i podmiotowość z perspektywy dogmatyk prawniczych.

Kończąc, pragnę złożyć podziękowanie Panu Profesorowi Zygmuntowi Toborowi za troskę i wsparcie, jakiego — jak w każdym zresztą przedsięwzięciu — mi udzielił, a także za to, że nieprzerwanie jest dla mnie inspiracją do podejmowania fascynujących dociekań nad tym, co naprawdę mówią ludzie, kiedy wypowiadają słowa.

Agnieszka Bielska-Brodziak

Noty o autorach

Agnieszka BIELSKA-BRODZIAK, doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Radca prawny. Ekspert prawny Sejmu RP. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, a także Wydziału Finansów i Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Autorka licznych publikacji naukowych poświęconych zagadnieniom interpretacji prawa, która stanowi główny nurt zainteresowań badawczych. Wśród innych zainteresowań naukowych Autorki należy wymienić problematykę praw zwierząt – kontrowersje związane z ich etycznym i prawnym statusem, a także etyczne i prawne aspekty płci jako atrybutu kształtującego pozycję podmiotu prawa. Aktualnie, w ramach prac nad habilitacją, Autorka eksploruje zagadnienie leżące na styku tworzenia i stosowania prawa (wykorzystanie materiałów z procesu legislacyjnego w wykładni prawa).

Rafał Blicharz, dr hab. prof. UŚ, kierownik Katedry Publicznego Prawa Gospodarczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Najważniejsze publikacje: *Prawo rynku kapitałowego. Komentarz* (współautorstwo; red. M. WIERZBOWSKI, P. WAJDA, L. SOBOLEWSKI, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2014), *Upublicznienie spółki akcyjnej (w: 25 lat fundamentów działalności gospodarczej. Tendencje rozwojowe. Red. J. GRABOWSKI, K. POKRYSKA, A. HOŁDA-WYDRZYŃSKA. Katowice 2013)*, *Instytucje prawa rynku kapitałowego* (Toruń 2013), *Nadzór Komisji Nadzoru Finansowego nad rynkiem kapitałowym w Polsce* (Bydgoszcz 2009), *Pozycja prawna uczestnika funduszu inwestycyjnego w Polsce* (Sosnowiec 2006).

Katarzyna Grotkowska, asystent w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: problematyka związana z teorią wykładni prawa oraz paternalizmem prawa. Publikacje: *Dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich, jako szansa na poprawę skuteczności dochodzenia roszczeń konsumenta (w: Quo vadis, arbitrażu?! Quo vadis, arbitration? Red. A. GARNUSZEK, L. MAZUR, A. ORZEŁ. Warszawa 2013)*, *Apteczka prawna. Lex bez tez* (współautorstwo; red. K. MARKIEWICZ, M. SZCZOCARZ-KRYSIAK, Katowice 2014).

Grzegorz GORCZYŃSKI, doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Radca prawny. Członek Zespołu ds. prawa spadkowego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości RP. Autor i współautor wielu publikacji z zakresu prawa cywilnego i prawa prywatnego międzynarodowego. Wśród licznych pól badawczych autora poczesne miejsce zajmuje problematyka podmiotów prawa (głównie spółek), zarówno w prawie merytorycznym (materialnym), procesowym, jak i w prawie prywatnym międzynarodowym. Z tego zakresu wymienić można wybrane publikacje: *Spółka jawna jako podmiot prawa* (Wolters-Kluwer, Warszawa 2009); *Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych* (red. W. POPIOLEK, LexisNexis, Warszawa 2014, rozdziały: 4.1., 5.1., 5.2.); *Kilka uwag o tzw. zbyciu członkostwa w handlowych spółkach osobowych (na tle art. 10 k.s.h.)*. („Prawo Spółek” 2001, nr 7–8); *Umowa spółki jawnej (w: Europeizacja prawa prywatnego. Red. M. PAZDAN, W. POPIOLEK, E. ROTT-PIETRZYK, M. SZPUNAR. Wolters Kluwer, Warszawa 2008, T. 1)*; *Wspólnota mieszkaniowa – zdolność nabywania praw i obowiązków do własnego majątku (głosza do uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z 21 grudnia 2007 r., III CZP 65/07)* („Monitor Prawniczy” 2008, nr 16); *Tortious liability of commercial partnerships and their partners in Polish law (w: Tort Law in Poland, Germany and Europe (red. B. HEIDERHOFF, G. ŽMIJ, Sellier, München 2009)*; *Wspólnota mieszkaniowa jako „jednostka organizacyjna” w rozumieniu art. 33¹ § 1 k.c.*, („Rejent” 2009, nr 2); *Prawo spółek i osób prawnych a konwencja rzymska (komentarz do konwencyjnego wyłączenia)*. („Europejski Przegląd Sądowy” 2009, nr 7); *Kolizyjna ocena spółek i osób prawnych w świetle prawa wspólnotowego* („Europejski Przegląd Sądowy” 2009, nr 11); *W poszukiwaniu kryterium rozgraniczającego zakres zastosowania statutu personalnego i statutu kontraktowego* („Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego”, T. IV (2009); *Status spółki jawnej i jej wspólników w postępowaniu cywilnym* („Przegląd Prawa Handlowego” 2010, nr 1).

Mariusz JAGIELSKI, dr hab., adiunkt w Katedrze Prawa Konstytucyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, od 2011 roku prodziekan WPiA UŚ. Zainteresowania naukowe: prawo konstytucyjne, prawa człowieka, ochrona danych osobowych. Najważniejsze publikacje: *Prezydent USA jako szef administracji* (Zakamycze—Kraków 2000), *Prawo do ochrony danych osobowych. Standardy europejskie*. (Wolters Kluwer, Warszawa 2010), *Polskie prawo konstytucyjne na tle porównawczym* (red. R.M. MAŁAJNY, C.H. BECK, Warszawa 2013; współautorstwo, autorstwo rozdziałów V–VII).

Joanna JAGODA, dr hab., adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: prawo administracyjne, prawo samorządu terytorialnego. Najważniejsze publikacje: *Sądowa ochrona samodzielności jednostek samorządu terytorialnego* (Warszawa 2011), *Gospodarka mieniem komunalnym* (współautorstwo; Warszawa 2008). Współautorka komentarzy do ustaw samorządowych, autorka artykułów zamieszczanych w czasopiśmie (m.in. takich jak „Samorząd Terytorialny”, „Przegląd Prawa Publicznego”, „Finanse Komunalne”) oraz w opracowaniach zbiorowych.

Marlena JANKOWSKA, dr, adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Adwokat. Autorka wielu publikacji z zakresu prawa cywilnego. Specjalizuje się w prawie autorskim, prawie nowych technologii i prawie gospodarczym. Jest autorką

wielu publikacji, z których najważniejsze to: *Autor i prawo do autorstwa* (Wolters Kluwer, Warszawa 2011), *Ghostwriting in Polish Copyright Law – a new perspective needed?* (Journal of Intellectual Property Rights, New Delhi, no 2/2014). Z jej inicjatywy zapoczątkowana została seria opracowań poświęconych zagadnieniom prywatnoprawnym związanym z informacją przestrzenną: *Geoinformation. Law and Practice* (współred. M. PAWEŁCZYK, Warszawa 2014), *Geoinformacja. Prawo i praktyka* (współred. M. PAWEŁCZYK, Warszawa 2014) oraz *AI: Law, Philosophy and Geoinformatics* (współred. M. PAWEŁCZYK, M. KULAWIAK, w opracowaniu). Jej zainteresowania naukowe obecnie koncentrują się wokół geoinformacji. Autorka jest członkiem Rady Fundacji Ius Publicum, zarządu SILGIS, członkiem Licence Working Group przy OpenStreetMap foundation oraz ICA Commission on Location Based Services. Przygotowanie tejsze publikacji było możliwe dzięki pobytowi w Instytucie Maxa Plancka w Monachium w maju 2014 roku, realizowanemu ze środków dla młodych naukowców.

Michał KANIA, dr hab., adiunkt w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, radca prawny, Prezes Zarządu Fundacji Wsparcie Naukowe Partnerstwa Publiczno-Prywatnego (WNPPP). Autor prac z zakresu partnerstwa publiczno-privatnego, zamówień publicznych oraz umów koncesji. Wybrane publikacje: *Partnerstwo publiczno-privatne w sektorze szkolnictwa wyższego* (Katowice 2015), *Zamówienia publiczne, partnerstwo publiczno-privatne, koncesje na roboty budowlane lub usługi w prawie polskim. Instytucje prawne realizacji przedsięwzięć publicznych* (Warszawa 2014), *Regulacja nowej dyrektywy w sprawie udzielania koncesji (w: Nowe typy usług w działalności gospodarczej. Red. A. WALASZEK-PYZIOL, T. DŁUGOSZ. Warszawa 2014), Umowa o partnerstwie publiczno-privatnym. Studium administracyjnoprawne* (Katowice 2013).

Konrad KOBYLIŃSKI, doktorant w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe dotyczą postaw sędziowskich, pragmatyki językowej i filozofii języka, teorii wykładni prawa oraz współczesnej filozofii politycznej.

Anna LICHOSIK, dr, adiunkt w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji US oraz Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Ukończyła jednolite studia magisterskie na kierunku prawo, studia pierwszego stopnia na kierunku zarządzanie oraz magisterskie studia drugiego stopnia na kierunku międzynarodowe stosunki gospodarcze. Ponadto ukończyła aplikację radcowską w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Katowicach. Specjalizuje się w prawie gospodarczym, prawie spółek, a w szczególności w prawie rynku kapitałowego.

Andrzej MATAN, dr hab., adiunkt w Katedrze Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: zagadnienia z zakresu prawa administracyjnego, a w szczególności prawa procesowego. Autor monografii: *Zastępstwo procesowe w ogólnym postępowaniu administracyjnym* (Katowice 2001), *Rażące naruszenie praw jako przesłanka odpowiedzialności majątkowej funkcjonariusza publicznego* (Warszawa 2014). Współautor monografii (wraz z G. ŁASZCZYCĄ): *Doręczenie w postępowaniu administracyjnym ogólnym*

i podatkowym (Kraków 1999) oraz *Umorzenie ogólnego postępowania administracyjnego* (Kraków 2002). Współautor opracowania *Postępowanie administracyjne ogólne* (Warszawa 2003), komentarza do *Kodeksu postępowania administracyjnego* (Warszawa 2005, 2007 i 2010), komentarza *Ustawy o samorządzie gminnym* (red. B. DOLNICKI, Warszawa 2010), komentarza do *Ustawy o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa* (red. A. BIELSKA-BRODZIAK, Warszawa 2011).

Piotr PINIOR, dr hab., adiunkt w Katedrze Prawa Gospodarczego i Handlowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: prawo cywilne, prawo spółek, prawo europejskie. Najważniejsze publikacje: *Nadzór wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością* (Warszawa 2013); J.A. STRZĘPKA, E. ZIELIŃSKA, W. POPIOŁEK, P. PINIOR: *Kodeks spółek handlowych. Komentarz* (Red. J.A. STRZĘPKA, wyd. 6, Warszawa 2013); G. GORCZYŃSKI, P. PINIOR, W. POPIOŁEK, W. WYRZYKOWSKI, P. ZAWIEJSKI, E. ZIELIŃSKA: *Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych* (red. W. POPIOŁEK, Warszawa 2014); *Prawo spółek* (red. A. KIDYBA, Warszawa 2014); P. PINIOR, E. ZIELIŃSKA: *Europejskie tendencje w zakresie wynagradzania członków zarządów spółek akcyjnych* (w: *Ewolucja prawa prywatnego*. Red. P. PINIOR, E. ZIELIŃSKA, Katowice 2014); *Duty of Loyalty in Companies' Corporate Relationships* ("Law & Society, International Journal" 2015/1, Ivano-Frankivsk).

Karolina PALUSZEK, doktorantka w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: wielojęzyczność w prawie, interpretacja prawa. Wybrane publikacje: *Die besonderheiten der österreichischen Rechtssprache* (w: *Comparative Legilinguistics. "International Journal for Legal Communication"* 2014, vol 19, p. 27–48), *Tak samo czy inaczej? – terminologia języka prawnego w Niemczech i Austrii* („Monitor Prawniczy” 2014, nr 7. Dodatek specjalny), *The Equal Authenticity of Official Language Versions of European Legislation in Light of their Consideration by the Court of Justice of the European Union* (w: *Comparative Legilinguistics. "International Journal for Legal Communication"* 2014, vol. 18, p. 49–62), *Wybrane problemy tłumaczenia prawniczego z perspektywy prawnika* (w: *Wkład w przekład*. Red. A. FILIPEK, M. OSIĘCKA. Kraków 2013), *Tłumacz – anonimowy prawodawca? Wokół wykładni aktów prawa europejskiego* (w: *Teoria prawa między nowoczesnością a ponowoczesnością*. Red. A. SAMONEK. Kraków 2013).

Tomasz PIETRZYKOWSKI, dr hab., prof. UŚ w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, autor wielu książek i artykułów poświęconych współczesnym problemom filozofii i teorii prawa, etyki, metodologii, a także prawnej ochrony zwierząt, m.in. *Etyczne problemy prawa* (Warszawa 2011), *Etyka w administracji publicznej* (wspólnie z I. Bogucką, Warszawa 2010), *Podstawy prawa intertemporalnego* (Warszawa 2011), *Intuicja prawnicza* (Warszawa 2012), *Ujarmianie Lewiatana. Szkice o idei rządów prawa* (Katowice 2014).

Katarzyna POKRYSZKA, dr, adiunkt w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: prawo gospodarcze, zagadnienia związane z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej na obszarze rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, alternatywne metody rozstrzygania sporów w sprawach gospodarczych. Wybrane publikacje: *European Economic Interest Grouping as an Opportunity for Exercising Freedom of Establishment*

for Polish Entrepreneurs in the Internal Market (in: *Comparative Law in Eastern and Central Europe*. Eds. B. SITEK, J.J. SZCZERBOWSKI, A.W. BAUKNECHT. Cambridge 2013, s. 299–315), *Legal Aspects of Undertaking and Conducting Business Activity by Foreign Entrepreneurs in Poland after the Implementation of the “Services Directive”* (w: *Free Movement of Goods and Persons across the Polish – Czech – Slovak Borders. Legal Differences and Similarities*. Katowice 2012, s. 180–190), *Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej* (w: *Publiczne prawo gospodarcze. Zarys wykładu*. Red. R. Blicharz. Warszawa 2015, s. 19–111), *Administracyjnoprawne przywileje fundacji użyteczności publicznej. Wybrane problemy prawne* („Monitor Prawniczy” 2014, nr 9, s. 464–472); *New Provisions of Polish Law Concerning Arbitration – Selected Issues* (“Silesian Journal of Legal Studies” Katowice 2009, vol. 1, s. 68–75).

Lidia RODAK, doktor nauk prawnych Uniwersytetu Śląskiego oraz Uniwersytetu w Gandawie, adiunkt w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Absolwentka filozofii oraz prawa na Uniwersytecie Śląskim oraz LLM w European Academy of Legal Theory w Brukseli. Zainteresowania naukowe: zagadnienia obiektywności i subiektywności w prawie, w szczególności feministyczna jureksprudence oraz estetyka prawa. Wybrane publikacje z ostatnich lat: *Diverse Narrative of Legal Objectivity* (eds. V. BREDA, L. RODAK, Peter Lang Publisher), *Objective interpretation as conforming interpretation* (Oñati Socio-Legal Series, v. 1, n. 9 – *Autonomy and Heteronomy of the Judiciary in Europe*, ISSN: 2079-5971, p. 1–11. Oñati, 2011), *Conforming interpretation: a case study of Polish Jurisprudence* (współpr. A. BIELSKA-BRODZIAK, w: *Free movement of goods and persons across the Polish – Czech – Slovak borders: legal differences and similarities*. Katowice 2012, s. 40–48), *Objectivity of Legal Facts from Semantic Point of View* (“Studies in Logic, Grammar and Rhetoric” 2012, No (28) 41, p. 127–147), *Pamięciowa nauka prawa. W poszukiwaniu straconego czasu* (współpr. M. KIEŁB, „Prawo i Więź” 2013, nr 2, s. 72–86), *Are we all feminist now? Wyzwania ze strony Feministycznej Jureksprudence wobec Tradycyjnej teorii prawa* („Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej (IVR)” 2014, nr 1 (8), czerwiec, Wolters Kluwer, s. 67–77), *Dekonstrukcja podmiotu według feministycznej jureksprudence* („Przegląd Prawa i Administracji”. Tom: *Postanalityczna filozofia prawa*. Wrocław 2015).

Tomasz SZCZYGIEL, doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Historii Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Absolwent aplikacji ogólnej prowadzonej przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie. W latach 2011–2014 odbył aplikację adwokacką w Okręgowej Radzie Adwokackiej w Katowicach, zakończoną pozytywnie zdaniem egzaminem adwokackim. Wpisany na listę adwokatów Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach. Zainteresowania naukowe: historia wojskowego prawa karnego procesowego. Wybrane publikacje *Wojskowe postępowanie karne 1815-1920* (w: *System prawa karnego procesowego*. T. 1. Cz. 1: *Zagadnienia ogólne*. Red. P. HOŃMAŃSKI. Lexis Nexis 2013), *Zakaz reformationis in peius w wojskowym postępowaniu karnym II RP* („Z Dziejów Prawa”. T. 6 (14). Katowice 2013), *Obrońcy w sądownictwie wojskowym II Rzeczypospolitej* („Z Dziejów Prawa”. T. 7 (15). Katowice 2014), *Wojskowy wymiar sprawiedliwości II RP wobec działalności komunistycznej w armii – tzw. smutne procesy* („Z Dziejów Prawa”. T. 7 (15). Katowice 2014).

Sławomir TKACZ, dr hab., adiunkt w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W 2001 roku obronił rozprawę doktorską *Klauzula sprawiedliwości w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, która otrzymała pierwszą nagrodę w XXXVII

Konkursie organizowanym przez „Państwo i Prawo”. 24 marca 2015 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk prawnych na podstawie rozprawy *O zintegrowanej koncepcji zasad prawa w polskim prawoznawstwie (Od dogmatyki do teorii)*. Autor dwóch monografii oraz kilkudziesięciu artykułów, w większości z zakresu filozofii analitycznej oraz dotyczących teoretycznych zagadnień dogmatyki prawa i praktyki prawniczej. Współautor komentarzy do ustawy o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa oraz do ustawy nowelizującej przepisy ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. W latach 2003–2006 odbył aplikację prokurator-ską. Wpisany na listę adwokatów Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach. Od 2007 roku pracownik Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Aleksandra WENTKOWSKA, dr, adiunkt w Katedrze Filozofii Europejskiej Instytutu Europeistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pełnomocnik Terenowy Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach, stypendystka licznych instytucji międzynarodowych, m.in. Haskiej Akademii Prawa Międzynarodowego, Instytutu Europejskiego we Florencji, Ministerstwa Spraw Zagranicznych Holandii w Instytucie Assera w Hadze, Uniwersytetu Trento. Laureatka wielu konkursów prawniczych, krajowych i międzynarodowych (m.in. Central and Eastern European Moot Court Competition w Toruniu oraz Telders International Law Moot Court Competition w Hadze). W ramach programu Erasmus wykładała m.in. w Wielkiej Brytanii, na Słowacji, w Niemczech, w Słowenii, Turcji, na Litwie, Ukrainie czy na Tajwanie. Autorka ponad 80 publikacji naukowych, redaktor lokalnych i międzynarodowych zesztytów europejskich.

Mateusz ZEIFERT, doktorant w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania naukowe: prawo jako zjawisko językowe oraz problemy wykładni prawa, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii językowych, w tym gramatycznych. Publikacje: *Reguły gramatyki jako argument w sądowej interpretacji prawa* (w: *Sądowe stosowanie prawa*. Red. B. DOLNICKI. Katowice 2014), *Argument ze zdrowego rozsądku w orzecznictwie sądowym* (w: *Refleksyjność w prawie. Inspiracje*. Red. J. KARCEWSKI, M. ŻURALSKA. Warszawa 2015).

Redakcja i projekt okładki
Aleksandra Gaździcka

Redakcja techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korekta
Sabina Stencel

Łamanie
Bogusław Chruściński

Copyright © 2015 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-439-4
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-440-0
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 26,5. Ark. wyd. 35,0.
Papier Alto 80 g Cena 50 zł (+ VAT)

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek Spółka Jawna,
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

O czym mówią prawnicy,
mówiąc o podmiotowości

Więcej o książce

CENA 50 ZŁ
(+ VAT)

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-440-0

